

NOTÍCIES

Jornada: Sant Vicenç Ferrer i Mallorca (22 de febrer de 2019, Arxiu del Regne de Mallorca)

Figura 1: Fanny Tur i Maria Barceló en la presentació de la jornada
Figura. 2: Assistents a la jornada. En primera plànol, d'esquerra a dreta:
Ferran Garcia-Oliver, Plàcid Pérez, Vicenç Rosselló i Antoni Furió.

La figura de Sant Vicenç Ferrer (València, 1350 – Bretanya, 1419), una de les personalitats més influents i polièdriques de la nostra cultura, és susceptible de múltiples aproximacions. No debades aquest «Mestre en teologia, orador extraordinari, predicador incansable i amb una extensa reputació de taumaturg», ha estat descrit com un «*showman* de l'edat mitjana». De fet —tot fent servir terminologia actual— va ser un veritable ídol de masses, que va fer arribar, mestre com era de «l'oralitat, dels missatges directes i del llenguatge corporal», la seva paraula a milenars de persones, de dins i fora de l'àmbit ibèric. Un excel·lent propagandista, un *influencer* medieval —si se'ns permet la provocació—, que també fou un teòleg brillant i un polemista encès que va malavejar —i ho aconseguí— fer valer la seva veu en la resolució d'afers d'alta volada, tant de naturalesa religiosa —el Cisma d'Occident— com política —el compromís de Casp i l'entronització de la dinastia Trastàmara.

En l'entretant, tingué temps per fer una de les seves «gires» a Mallorca, on deixà sentir i escoltar la seva veu vigorosa, i hom restà embadalit parant esment en el seu posat, bastit amb gesticulacions decidides i efectistes. Les petjades d'aqueixa *tournée* medieval han romàs fins avui en forma d'un bon

esplet de tradicions, conservades per la memòria popular i recollides per mossèn Alcover, com també en nombrosos retaules i capelles espargits arreu de la geografia religiosa illenca.

De tot plegat —de l'entitat de la seva figura, i del ressò popular de la seva estada mallorquina— tractà la jornada *Sant Vicenç Ferrer i Mallorca*, organitzada per l'Àrea d'Història Medieval del Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts de la Universitat de les Illes Balears, en el marc de les activitats del Grup d'Estudis Medievals (GRESMED) de la UIB. S'ha de fer notar que, ben generosament, la jornada va ser patrocinada per la Conselleria de Cultura, Participació i Esports del Govern Balear i que es dugué a terme en la sala d'actes de l'Arxiu del Regne de Mallorca.

A l'esmentada activitat hi intervingueren (divendres dia 22 de febrer, a partir de les 9.30 h) reconeguts especialistes en la història medieval valenciana (Antoni Furió i Ferran García-Oliver, catedràtics d'Història Medieval de la Universitat de València) i professors universitaris que han estudiat la realitat mallorquina de l'època de Sant Vicenç Ferrer (Ricard Urgell, director de l'Arxiu del Regne de Mallorca) i, amb relació a la seva ruta mallorquina, l'itinerari que va seguir (Vicenç Rosselló Verger, catedràtic mallorquí de la Universitat de València) i la geografia de les tradicions vinculades amb les seves prèdiques (Caterina Valriu, professora de Filologia Catalana a la Universitat de les Illes Balears).

La Jornada, que tingué lloc a l'Arxiu del Regne de Mallorca, va ser presentada per la Dra. Maria Barceló Crespi, catedràtica d'Història Medieval de la Universitat de les Illes Balears, i per la Sra. Fanny Tur Riera, consellera de Cultura, Participació i Esports del Govern de les Illes Balears (entitat, com hem dit, patrocinadora de la Jornada). Aquesta s'inicià amb una conferència del doctor Ferran Garcia-Oliver, el qual va narrar i analitzar detingudament la biografia del sant valencià, que emmarcà dins el seu context històric i cultural. Seguidament, el doctor Antoni Furió, catedràtic d'Història Medieval de la Universitat de València, va dedicar la seva intervenció a explicar els mecanismes i les estratègies de «gestació» —que basculaven entre la fabulació evident, la teatralitat exagerada i la «fabricació» d'escenaris— dels miracles de Sant Vicenç Ferrer i la seva recepció dins la mentalitat religiosa popular. El doctor Ricard Urgell, professor associat d'Història Medieval de la Universitat de les Illes Balears i director de l'Arxiu del Regne de Mallorca, va detallar les circumstàncies socioeconòmiques del Regne de Mallorca en temps de Sant Vicenç Ferrer, una època farcida de corrupció, bàndols i desgràcies, com la torrentada de sa Riera (1403), el Contracte Sant (1405) i, en general, la convulsa situació sociopolítica de l'interregne, estudiada també per la doctora Maria Barceló.

El doctor Vicenç Rosselló, catedràtic mallorquí de Geografia a la Universitat de València, va dur a terme la primera intervenció del capvespre, en què va explicar quin va ser l'itinerari que seguí Sant Vicenç Ferrer durant la seva estada a Mallorca, tot detallant els resultats d'una investigació amb aqueixa mateixa temàtica, publicada recentment a la revista *Cuadernos de Geografia* (Universitat de València), en la qual, fins i tot, hi va estimar el nombre d'assistents a les prèdiques. La doctora Caterina Valriu, professora titular de Filologia Catalana a la Universitat de les Illes Balears, dedicà el seu parlament a detallar —de manera tan amena com rigorosa— la petjada de Sant Vicenç Ferrer a l'imaginari popular i a les tradicions mallorquines, a la qual hi havia dedicat el seu llibre, escrit conjuntament amb Tomàs Vibot, *Sant Vicenç Ferrer a Mallorca: Història, llegenda i devoció* (2010). La doctora Valriu va ser presentada pel doctor Gabriel Ensenyat, catedràtic de Filologia Catalana a la UIB i col·laborador de GRESMED.

L'activitat, que comptà amb una nodrida assistència, es va cloure l'endemà, a les 12 h, amb una acurada visita al convent de Sant Vicenç Ferrer de Manacor, a càrrec de la doctora Júlia Roman, professora ajudant doctora d'Història de l'Art a la Universitat de les Illes Balears, qui ha dedicat part de les seves recerques a l'esmentat convent. Les explicacions de la doctora Roman i el caràcter monumental del conjunt serviren per il·lustrar la força de la petjada vicentiana en l'Església i la cultura popular mallorquina dels temps del Barroc i, també, per cloure ben adequadament la Jornada.

Antoni Mas Forners
Universitat de les Illes Balears